

# Arkeologisk slutundersökning vid Hargs gård

## *Inledning*

I juli 2002 föranledde en vägbreddning på Hargs gård, Odensala socken i Sigtuna kommun, en arkeologisk undersökning intill ett större vikingatida gravfält och en runsten, (fig. 1). Orsaken till breddningen var att större lastbilar haft svårt att ta sig in genom nuvarande infart, särskilt vintertid.

Ägaren till Hargs gård, Sten Ivar Danielsson, hade ansökt om att få vidga infartsvägen från den allmänna vägen 897 mellan Odensala och Vibo.



Fig. 1, översiktplan med schaktet markerat, (rött).

## *Bakgrund*

Intill undersökningsområdet står en runsten, (U 448) registrerad som fornlämning 116, exponerad mot landsvägen. Texten lyder: ...kut auk biurn litu raisa stain eftir thurstain fathur.... Ursprungligen stod den på andra södra sidan landsväg 897, vänd mot den nutida gårdsplatsen. Nordväst om undersökningsområdet ligger Odensala sockens största gravfält med 90 gravar, högar och stensättningar ,(RAÄ 116), (se översiktsplan).

Marktypen i de lägre partierna av gravfältet utgjordes tidigare av våtäng som under vårarna blev svår att gå på för boskapen. Detta åtgärdades med en dränering genom de lägre partierna av gravfältet. Dräneringen föregicks av en arkeologisk undersökning utförd av Riksantikvarieämbetet.

Ifrågavarande markområde var belamrat med block och större stenar som inte kunde vara ursprungliga på platsen, utan måste ha transporterats hit någon gång i tiden. Det kunde emellertid befaras att det under dessa block och stenar fanns gravar tillhörande gravfältet, Raä 116, eller del av en samtida boplats.

Den 16 juli 2002 gjordes en arkeologisk undersökning inför breddningen av den samfälliga vägen. Arbetet beräknades ta 1-2 dagar till en högsta kostnad av 13000 kr.

### ***Metod***

Avbaningen gjordes med maskin. Jorden togs bort i skikt om 5 cm ner till naturliga - kulturellt opåverkade - lager. Alla mörkfärgningar i den framrensade ytan undersöktes. Området fotodokumenterades. Schaktplan med anläggningar ritades i skala 1:100. De få fynd som påträffades insamlades med uppgifter om dess fyndplats. Hela ytan som undersöktes låg utanför registrerad fornlämning, (RAÄ 116).

### ***Resultat***

Röset täckte en yta av ca 60 m<sup>2</sup> och bestod av 0,2-0,5 meter stora stenar. I botten fanns 3 stora stenblock ca 2 meter i diameter. De mindre stenarna i röset var transporterade till platsen eftersom de låg ovanpå matjordslagren, medan de stora blocken ursprungligen legat här då de låg delvis nere i de naturliga lager, den svallade moränen. Mellan stenarna i röset hittades nutida recent material men i botten också en hästsko och någon enstaka bit 1600-1700-tals keramik och tegel.

Ytan som utgjorde det arkeologiska schaktet var ca 240 m<sup>2</sup>. Schaktets djup varierade mellan 0,3-0,4 meter där de naturliga lagren tog vid, vilka bestod av sandig mo och sandig moig morän, gulvit-gulbrun i färgen.

I schaktets norra del hittades en anläggning, A1, som tolkades som ett grunt dike parallellt med den väg som gick upp mot den nutida gården. Det var avlångt, 0,4 meter brett och mer än 4,0 meter långt, med en v-formad profil. Djupet på diket var 0,2 meter. Det undersöktes utan att några fynd eller konstruktioner påträffades, (se schaktplan).

Längst ner mot landsvägen fanns grusig sand i en avlång fördjupning, A2. Den tolkades som ett dike, 1,5 meter brett i schaktets hela bredd, också det med v-formad profil, parallellt med landsvägen. Det innehöll enstaka recenta fynd från 1900-talet.

Enligt uppgift har det tidigare här funnits ett vägdike. Fyllningen bestod av mörkgrå sand som avsatts på botten av diket. Denna sand var inte att förväxla med den brungula sanden i vägfyllningen som låg högre upp i stratigrafien.

### ***Slutsats***

Ingen fornlämning inom undersökningsområdet påträffades. Endast 1600-1700-tals keramik och recent material hittades i röset som troligen utgjordes av odlingssten från närliggande åkermark. Åldern på röset kan antas vara samtida med keramiken som hittades. De anläggningar som påträffades i norra respektive södra delen av schaktet tolkades som rester av vägdiken längs de idag befintliga vägarna.

## ***Tekniska uppgifter***

Kommun: Sigtuna

Socken: Odensala

Landskap: Uppland

Fältpersonal: Mats Pettersson

Arbets tid: 1 dag fält, 1 dag rapport.

Dokumentationsmaterial: schaktplan, foton samt fynd förvaras på Sigtuna museum.

## ***Bilagor***

### **Fynd**

1. en hästsko
2. en bit 1600-1700-tals keramik, dekorerad med engobe och oxid och glaserad med blyglasyr.

### **Fotolista**

1. Översiktsbilder över undersökningsområdet innan avbaningen.
2. Översiktsbilder över undersökningsområdet innan avbaningen.
3. Översiktsbilder över undersökningsområdet innan avbaningen.
4. Översiktsbilder över undersökningsområdet efter avbaningen.
5. Översiktsbilder över undersökningsområdet efter avbaningen.
6. Översiktsbilder över undersökningsområdet efter avbaningen.
7. Anläggning 1 i plan

**Antikvarie Mats Pettersson**

Sigtuna museum, den 18 juli 2002